

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Reversális statisztika.

Ily cím alatt e lap múlt számának „Különfélék” rovatában egy rövidke, de nagy jelentőségű közleményt találunk arról, hogy 1896-tól 1911-ig mi volt az egyes hitfelekezetek nyeresége vagy vesztesége a reversálisok alapján. A statisztika azonban, még ha a központi statisztikai hivatalból jött is, hibás, mert a görög katolikusoknál és az „egyéb” felekezeteknél nyereséget is, veszteséget is tüntet fel, holott amazoknál csak nyereségről, emezeknél csak veszteségről lehet szó. A helyes statisztika tehát ez:

Nyereség:

Róm. kath.	9691
Görög kath.	248
	<hr/>
	9939

Veszteség:

Református	3505	=	35 ³ / ₅ %
Evangélikus	3621 ⁵ / ₅	=	36 ⁵ / ₅ %
Görög keleti	1901	=	19 ¹ / ₁ %
Unitárius	202	=	2 ⁰ / ₅ %
Izraelita	697	=	7 ⁰ / ₅ %
Egyéb felekezetek	12 ⁵ / ₅	=	0 ¹ / ₅ %
	<hr/>		
	9939	=	100 ⁰ / ₅ %

Hogy azonban a veszteség igazi mértékét és arányát ösmerhessük, nem elég az itt adott két oszlop ösmerete, hanem a veszteséget szenvedett hitfelekezetek egymásközli viszonyszámait is meg kell állapítanunk s a veszteségek viszonyszáma mellé helyoznunk. Ekkor a következő képet nyerjük:

	Veszteség Lélekszám	
	%	%
Református	35 ³ / ₅	33 ⁰ / ₅
Evangélikus	36 ⁵ / ₅	16 ⁸ / ₅
Görög keleti	19 ¹ / ₁	37 ⁴ / ₄
Unitárius	2 ⁰ / ₅	0 ⁸ / ₅
Izraelita	7 ⁰ / ₅	11 ⁷ / ₇
Egyéb felekezetek	0 ¹ / ₅	0 ³ / ₃
	<hr/>	
	100 ⁰ / ₅ %	100 ⁰ / ₅ %

Ez a két számoszlop azonnal megmondja nekünk, hogy aránylag legnagyobb az evangélikusok, unitáriusok és „egyéb” felekezetűek vesztesége, azután jönnek a reformátusok (az evangélikusok aránylagos vesztesége épen kétszerese a reformátusokénak), ezután következnek az izraeliták és végül a görög keletiek, kiknek vesztesége (19¹/₁—37⁴/₄) aránylag a legkevesebb.

Felvilágosításul még csak annyit kell megjegyez-
nem, hogy a nyereség- és veszteség-számok azt jelen-
tik, hogy a reversálisok által mennyivel több vagy
kevesebb házaspár mindkét nemű gyermekeit bizto-
sította magának valamely felekezet az 1868: LIII.
t.-cz. 12. §-ában megállapított fele arányhoz képest.
A példa legjobban világosít. Ha egyházközségemben
egy évben 17 római katolikus-református vegyes
házasság fordult elő, megegyezés hiányában úgy
egyik, mint a másik egyházat 8⁵/₅ pár (innen az öt-
tized) illetné. Ha azonban e 17 pár közül 3 a refor-
mátus, 5 pedig a róm. kath. egyház javára adott
reversálist, akkor a református egyházé lesz 4⁵/₅+3,
azaz 7⁵/₅ pár, vesztesége tehát 1; a róm. kath. egyházé
lesz 4⁵/₅+5, azaz 9⁵/₅ pár, nyeresége tehát szintén 1.
Holott a 3 és 5 egybevetéséből azt gondolnók, hogy 2,
De hát a 12. §. a vegyes házasságból csak az egyik
felet biztosítja mindenik egyháznak, azért a nyereség-
veszteség közti különbségnek a fele adja a tiszta
nyereséget vagy veszteséget.

Révész Kálmán.

Az egyház.

Tünető lelkesedéssel fogadta Kiss Ferenc, újon-
nan felekedő theológiai tanár eskütételi beszédét
a tiszántúli egyházkerület közgyűlése.

Az ünneplés nem annyira a szép és ritka alka-
lomnak és az országszerte népszerű férfiúnak szólott,
mint inkább annak a rövid és megragadó hitvallás-
nak, melyben a belmissziói tanszék új tanára, főtár-
gyaira, a vallásos megújódásra és az egyházra
vonatkozó tétéleket összegezte.

Ezek a tételék a kerületi közgyűlés tagjainak mondattak, de tulajdonképen azon szektárius mozgalom vezetőinek szóltak, akik Budapesten és a vidéken, de főleg Budapesten a vallási megújulás címe alatt, tudva vagy tudatlanul a magyar református egyház eddigi múltjával, tanaival és szellemével ellentétes, hiszteriás, szellemidéző, asztaltáncoltató, másokat ítélő, magát kínzó keresztyénség meghonosításán buzgólkodnak.

Akik „*akár van rá szükség, akár nincs, minden áron újítanak, új szokásokkal, nagyon is problematikus értékű kísérletezésekkel fogalmi zavarokat lámasztanak; a templomba járást egyleti összejövetellekkel, az úrvacsora vétell szent tea-estélyekkel, tisztos énekeskönyvünket Hallelujákkal, a gyülekezeti igehirdetést felelően írás-magyarázatokkal helyettesítik*“.

Tömör, találó jellemzés, melynek minden egyes kitétele a lélekbe markol s növekvő hatást vált ki, s melynek minden egyes szava úgy hangzik, mint egy kalapácsütés, mely után a szívekben a helyeslésnek harangzúgása kél.

Ilyen erős igazságokat, ilyen igaz kálvinista őszinteséggel az új jeruzsálemistáknak a szemébe még senki sem mondott, mint ez alkalommal.

Ilyen kendőzetlen igazságoknak a megmondására soha még nagyobb szükség nem volt, mint most.

Az új irány követőinek túlbuzgósága, türelmetlensége és vakmerősége minden eddigi értékeinket romlással fenyegeti. Mert nem elég, hogy Budapesten az élő keresztyének rugalmas nevezete alatt már rendszeresen szervezkedtek, hogy az ottani egyház egy részét és a teológiai akadémiát befolyásuk alá kerítették; kidolgozott terv szerint megkezdték már a vidék meghódítását és az eddig egységes szellemű teológiai akadémiák belbékéjének a megzavarását is.

Egyenesen provokatív vagy missionárius térítési célzattal ügynököket küldenek ki és kirendeltségeket vezényelnek iskoláinkba, teológiai akadémiáinkra, akik a kapott minta szerint terjesztik az új tudományt s akik azonban sajátságosan sem testileg, sem lelkileg nem tartoznak az ifjúság erősebbjei közé. Ezek kezdik a pietista fogásokat, szent egyleteket, a szemforgatást és amint maguk már elindultak, másokat is csalogatnak a vallásos hiszteria, a testi-lelki tönkremenés útján.

Sárospatakon a tanári karnak kellett fellépni ellenök. Debrecenben, ahol inkább csak lesajnálják őket, a vidék kényszeríti az iskolát ellenök az intézkedésre és a kerületi közgyűlés maga.

Mert ezt jelenti az a ritka ünneplés és tüntető lelkesedés, amellyel a Kiss Ferenc beszéde nem csak az egyháziak, hanem a világiak által is fogadtatott.

Azt jelenti, hogy mi megakarunk maradni a magyar református egyház régi, szabadszellemű hagyományai,

evangéliomi tanításai és történetileg kifejtett alkotmányos elvei mellett, úgy, mint vala a régi, nagy időkben.

Valljuk, hogy az egyház ma is üdv-intézmény és eltud a Krisztushoz vezetni. Csak arra képzett, lelkes vezetők kellenek s „több szeretet, nagyobb hithűség és szigorúbb erkölcsök“. És tegyük hozzá, hogy kevesebb önteltség és nagyobb szerénység.

Arany szavak, méltók arra, hogy kőbe és érebe vésettessenek.

Fogadják meg azok, akiket első sorban illet és álljanak meg a veszedelmes úton. De fogadjuk meg mi is, többiek, akik a régi eszmények mellett híven kitarunk.

Nem szemforgatás, nem reszketés, nem a haladást gátló, bilincsekbe verő, gépies, lelket kínzó keresztyénség, de nem is a tétlen mozdulatlanság kell nekünk, hanem a Krisztus új életre keltő, a tökéletesség felé emelő, akaratot acélozó, szent vallása. Az a vallás és egyház, mely vala a mi atyáinknak a vallása és egyháza a régi időkben.

Dr. Ferenczy Gyula.

A debreceni egyetem okmánytára.

II.

A vallás- és közokt. m. kir. minisztertől.
12,765—1913. szám.

Méltóságos és Főliszteleű Püspök úr!

A debreceni egyetem függő kérdései tárgyában 1913 január 21-én 346—1913. sz. a. hozzám érkezett felterjesztésére Méltóságodat a következőkről értesítem:

1. Az A) alatt idecsatolt melléklet a debreceni tudományegyetem református hittudományi karára vonatkozó ügyek azon szabályozási tervezetét tartalmazza, melynek a debreceni tudományegyetem szervezeti szabályzatába való felvétele iránt hajlandó vagyok legfelsőbb helyen megfelelő előterjesztést tenni.

Értesítem továbbá Méltóságodat, hogy az egyetem aulájának és központi hivatalának elhelyezése tárgyában azon megoldás mellett döntöttem, melynek értelmében az egyetem minden karával és hivatalaival a debreceni Nagyerdőn helyeztetik el. A város belsejében, a Nagytemplom közelében tervezett építkezés végleg elejtettnek tekintendő.

Noha a Nagyerdő szomszédságában tervezett új református templom általam nem minősíthető egyetemi templomnak, mi sem akadályozza, hogy ezt a templomot maga az építő egyház egyetemi templomnak nevezze. Az új templom felépülése után az egye-

temi tanév elején a megnyitó s a tanév végén a záró ünnepet megelőző istenítiszteletet a református hittudományi kar tanárainak egyik tagja a templomban fogja tartani; ez istenítiszteleten az egyetem rektora és tanácsa hivatalosan részt vesznek. A központi aula, valamint a tervezett új templom felépítéséig, az egyetemi tanév elején a megnyitó és a tanév végén a záró-ünnep a debreceni főiskola dísztermében fog megtartatni; az ezt megelőző istenítiszteletet a református hittudományi kar egyik tagja a debreceni református Nagytemplomban tartja és azon az egyetem rektora és tanácsa hivatalosan részt vesznek.

Tudomásul vettem, hogy Debrecenben református diakonissza képző-intézet létesítése tervezetik. A diakonisszák ápolónői kiképzéséről a klinikák gondoskodni fognak; a kiképzett diakonisszák pedig a klinikákon ápolónőként fognak alkalmaztatni.

Örömmel vettem továbbá tudomást arról, hogy a tiszántúli reformátusi egyházkerület a debreceni egyetem létesülése alkalmából hivatali elődömnök 1911. évi november hó 14-én kelt 4253. eln. számú leírata értelmében tanárképzővel egybekötött internátust fog felállítani. Óhajtam, hogy erre vonatkozólag az egyházkerület konkrét kötelező kijelentést tegyen.

Köszönettel tudomásul veszem, hogy a debreceni kollégium könyvtárát, gyűjteményeit és múzeumát a debreceni egyetem összes tanárai és hallgatói a tiszántúli református egyházkerület tulajdonjogának fenntartása mellett szabadon használhatják. A debreceni tudományegyetemmel kapcsolatosan felállítandó egyetemi könyvtár és a kollégium könyvtára között könnyen létesíthető lesz olyan szolgálati viszony, amely a kollégiumi könyvtár könyveinek használatát az egyetemi könyvtár helyiségeiben is lehetővé teszi. Azon segélyösszeget, melyet a debreceni református főiskola könyvtára eddig is a múzeumok és könyvtárak országos tanácsa útján kapott, a költségvetésbe továbbra is be fogom állíttatni.

Helyeslőleg tudomásul veszem, hogy az egyetem református hallgatói számára tett alapítványokat, amennyiben az alapító-levél másképen nem rendelkezik, az illető károk meghallgatása után a tiszántúli református egyházkerület vagy annak illetékes megbízottja fogja adományozni. Hajlandó leszek Ó Felségének oly előterjesztést tenni, hogy a debreceni református teológiai akadémiának azon tanárai, akik a debreceni tudományegyetem református hittudományi karához kineveztetni fognak, nyugdíj és korpótlék szempontjából a teológiai akadémián töltött szolgálati évek méltányos beszámításában részesüljenek. Amennyiben az illetők majdan esetleg nem kápnak meg teljes nyugdíjukat, kívánatosnak tartom, hogy ezt nekik a tiszántúli református egy-

házkerület, amint azt kilátásba is helyezte, valamely alaptól megadja.

A debreceni tudományegyetem fokozatos megnyitására és tervezett építkezésekről a B) alatt idecsatolt program nyújt tájékoztatást. Ennek kapcsán közlöm Méltóságoddal, hogy a debreceni tudományegyetem alapkölvetéletét még a folyó évre tervezem.

A debreceni tudományegyetem fokozatos megnyitására vonatkozólag arra kérem méltóságodat, hasson oda, hogy a tiszántúli református egyházkerület megfelelő nyilatkozattal fogadja el a B) alatt idecsatolt program azon pontját, melyek hatásköré alá esnek és így közreműködésével mozdítsa elő a debreceni tudományegyetemnek mielőbbi megnyitását.

E pontok értelmében a debreceni tudományegyetem központi épületének felépüléséig az egyházkerület továbbra is gondoskodik a református hittudományi-, a jog- és államtudományi- és a bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karnak a kollégium épületében való elhelyezéséről. Ennek megfelelően a református egyházkerület és a főiskola továbbra is viseli a programban feltüntetett időpontokig az eddigi főiskolai kereteken belül a károdologi kiadásait és a fokozatosan évről-évre megszüntetendő akadémiai jog- és államtudományi-, illetve bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi évfolyamok személyi kiadásait. Ennek kapcsán kijelentem, hogy amennyiben a főiskolai évfolyamok fokozatos megszűnése folytán egyes tanszakok előadása az átmenetileg még fennálló főiskolai évfolyamokon nehézségekbe ütköznék, gondoskodni fogok arról, hogy a kinevezendő egyetemi tanárok az átmeneti időben e tanszakokat is ellássák. Kérem továbbá, hogy a református egyházkerület a jelzett időponttól kezdve szállítsa be az állampénztárba a református hittudományi karhoz való hozzájárulást (évi 70,000 koronát) és határozatilag mondja ki, hogy a debreceni főiskola jog- és államtudományi- és bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karainak évfolyamait fokozatosan úgy, ahogy az egyetem megfelelő karainak évfolyamai életbe lépnek, megszünteti.

Végül kérem Méltóságodat, hogy az ezen leírásban érintettek, úgyszintén az A) alatt idecsatolt mellékletre és az évi 70,000 korona felajánlása tárgyában az egyidejűleg megfelelően utasított közalapítványi kir. ügyigazgatóság által készítendő alapítványi-levél tervezetre vonatkozólag a tiszántúli református egyházkerület mielőbb tegyen ide jelentést.

Fogadja stb.

Budapest, 1913 május 21-én.

Jankovich s. k.

A) melléklet.

A debreceni tudományegyetem református hittudományi kara.

1. A debreceni m. kir. tudományegyetemen egy, még pedig református hittudományi kar tartatik fenn, mely az 1914—15. tanév kezdetével megnyílik.

2. A református hittudományi karon tanárokul akár meghívás, akár szabályszerű jelölés alapján csak református vallású és lelkészi minősítésű egyének alkalmazhatók. A meghívandók a meghívást elfogadó nyilatkozatukhoz, a pályázók pedig pályázati kérvényükhöz a tiszántúli református egyházkerület és a debreceni református egyház részéről alakított bizottság olyan nyilatkozatát kötelesek mellékelni, melynek értelmében egyházi szempontból hittudományi tanszék betöltésére alkalmasak és méltók. Ugyanily módon történik a református hittudományi karon az esetleg szervezendő egyházjogi vagy bölcsészeti tanszék betöltése; e tanároktól azonban nem kívánatik meg feltétlenül a lelkészi minősítés, hanem a megfelelő jog- és államtudományi, illetve bölcsészeti-kari végzettség.

Az e pontban érintett bizottság tagjai: az egyházkerület főgondnoka, a püspök és a debreceni református egyházközség hivatalban idősebb (lelkészi vagy világi) elnöke. E bizottság elnöke az egyházkerület elnökségének hivatalra nézve idősebb tagja.

3. A református hittudományi kar tanárait az 1912. XXXVI. t. c. 6. §-ának 1. és 2. bekezdése értelmében a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére Ő Felsége a király nevezi ki. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ezen legfelsőbb helyen vaíó előterjesztéseit a 2. pontban érintett bizottság meghallgatásával teszi meg és legalázatosabb előterjesztéséhez a bizottság véleményes jelentését mellékeli.

4. A hittudományi karon egyelőre hét tanszék szerveztetik. Ezek volnának: a) újszövetségi írásmagyarázat és újszövetségi theológia; b) ó-szövetségi írásmagyarázat és ó-szövetségi theológia; c) egyháztörténelem; d) dogmatika, symbolika; e) vallásbölcsészlet és vallástörténet; f) szónoklat és liturgika; g) lelkipásztorkodástan és az egyház beléletének ismertetése.

5. A hittudományi kar tanárainak fizetéséhez a tiszántúli református egyházkerület, mint a debreceni református főiskola főhatósága évi 70,000 korona általányösszeggel hozzájárul, minek fejében a hittudományi kar tanárainak összes javadalmazása az államkincstárt fogja terhelni. A tiszántúli református egyházkerület ezen hozzájárulásáról külön alapítványi levelet terjeszt fel.

6. Amennyiben a tiszántúli egyházkerület a hittudományi karon további tanszékek szervezését

kívánja, feltéve, hogy e tanszékek javadalmazásához a megfelelő összeget (az egyetemi tanári illetménynek a létesítés idejében legalacsonyabb és legmagasabb foka közötti évi átlagot) alapítvány gyanánt felajánlja, a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak a theológiai tanszékek szaporítása ellen nem lesz észrevétele. Az egyházkerület ezen esetben is csak az alapítványi összeg, illetve az ennek megfelelő évi általány szolgáltatására lesz kötelezve, a tanárok javadalmazását pedig az államkincstár viseli.

7. A debreceni református egyházközség által felajánlott alapítvány a hittudományi karon szervezendő sémi-philológiai, bölcsészeti vagy protestáns egyházjogi tanszék felállítására lesz fordítandó. A debreceni református egyházközség ezen alapítványáról külön alapítványi levelet terjeszt fel.

8. A tiszántúli református egyházkerület a lelkészi minősítést és lelkészé képesítést teljesen önmagának tartja fenn.

B) melléklet.

A debreceni egyetem fokozatos megnyitása és fejlesztése.

A debreceni tudományegyetemen egy, még pedig református hittudományi kar tartatik fenn, mely az 1914—15. tanév kezdetével megnyílik. Az összes személyi kiadásokat ez időponttól fogva az állam viseli. A Nagyerdőn tervezett központi épület felépüléséig a debreceni református főiskola díjtalanul rendelkezésre bocsátja a szükséges helyiségeket, a dologi kiadásokról pedig az egyházkerület és a debreceni református főiskola pénztára gondoskodik. A kar megnyitási időpontjától számítva válik esedékessé az egyházkerület által felajánlott évi 70,000 korona hozzájárulási összeg.

2. A jog- és államtudományi kar első évfolyama megnyílik az 1914—15. tanévvel.
 második „ „ „ 1915—16. „
 harmadik „ „ „ 1916—17. „
 negyedik „ „ „ 1917—18. „

Amint az egyetem jog- és államtudományi karának egyes évfolyamai megnyílnak, ugyanazon módon megszűnnek a debreceni jogakadémia megfelelő évfolyamai.

A személyi kiadások minden megnyíló évfolyam tanári állásait illetőleg az államot terhelik. A szükséges helyiségeket a Nagyerdőn tervezett központi épület felépüléséig a debreceni református főiskola díjtalanul bocsátja rendelkezésére, a dologi kiadásokról pedig az egyházkerület és a debreceni főiskola pénztára gondoskodik. A jog- és államtudományi kar ezek szerint 1917. őszén teljesen megnyílik és ugyanakkor kezdi meg a szigorlattartást is.

3. A bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi kar első évfolyama megnyílik az 1914—15. évvel. A további fejlesztésre és a különböző kiadások fedezésére ugyanazon irányelvek alkalmaztatnak, mint a jog- és államtudományi karra vonatkozólag.

4. A Debrecen városa által építendő klinikai kórházi telep, valamint az ezzel egyidejűleg az állam által építendő klinikák, úgyszintén három elméleti orvostudományi intézetnek : A) kórbonatan, kórtan, törvényszéki orvostan, bakteriológia ; B) közegészségtan ; C) gyógyszer-tan a gyógyszer-tárakkal együtt, elkészülése után, minden valószínűség szerint tehát az 1916—17. év őszén megnyílik egyszerre az orvostudományi karnak harmadik, negyedik és ötödik évfolyama, amely rögtön megnyitása után szigorlatokat is tart. A Debrecen városával létesített megállapodások értelmében, az elfogadott program szerint a város a klinikai kórházakat építi fel, a többi beruházás, valamint természetesen az egész üzembentartás az államot terheli.

5. Az 1917—18. tanévig elkészül a központi épület és lehetőség szerint ugyanezen időpontig vagy a következő években a könyvtár és az aula.

6. A rendelkezésre álló pénzügyi fedezet arányában a következő években megindul a természettudományi-mathematikai kar és az orvostudományi kar első két évfolyama számára szükséges intézetek építése. Ez építkezések befejezése után megnyílik majd a természettudományi-mathematikai kar és az orvostudományi kar első és második évfolyama.

7. Az 1921-ig terjedő időszakban a beruházások és üzembentartási költségek fedezésére rendelkezésre állanak a Debrecen város által felajánlott összegek, valamint az 1912. XXXVI. t.-c. 3. §-a első bekezdése értelmében az új egyetemek felállításával és az első tíz évben való fentartásával járó költségek fedezésére előirányzandó összegek fele, úgyszintén ez összegeknek, az idézett § második bekezdése értelmében való alapszerű kezeléséből eredő kamatok.

Az egyházkerület közgyűlése.

Betölttek a különböző bizottságokban megüresült helyek ; felolvasás alá kerültek a lelkész-képesítési és a theologiai magántanári képesítő bizottságok jelentései. Észrevétel nélkül tudomásul vették. Az esperesi értekezletnek a lelki gondozás teljesítésére vonatkozó javaslata érdekes felszólalásra adott alkalmat. A javaslat egyik passzusa szerint az egyházi ügyek iránt meleg érdeklődéssel viselkedő s magának érdemeket szerzett egyházközségi tagokat a paróchiális kör lelkésze a paróchiális tanácsba behívhatja. Gróf Tisza István egyházmegyei gondnok ezt a pontot olyan értelemben kívánja módosítani, hogy a lelkész javaslatára a behívás a presbitérium joga legyen.

Jánosi Zoltán tanácsbíró kijelenti, hogy nem fogadhatja el a módosítást s azt meg is indokolja. Reámutat arra a káros, ferde alakulásra, mely több helyen bekövetkezett, hogy a presbitérium nem az egyházközség egyetemének osztatlan bizalma révén került össze, hanem egy állandó, pl. politikai párt korteskedése útján, mely kész berendezkedésénél fogva eszközökkel rendelkezett a választás befolyásolására. Néven is nevez egyet a többek közül (s ezt mindnyájan keserűséggel szemléltük), hogy pl. Debrecenben évtizedek óta egyik politikai párt uralja a tért s mert nincs mód ennek az ellensúlyozására, s nem is lehet vele szemben szervezkedni, még egyéb kérdésben is egyedül ennek az akarata érvényesül. Ezt a káros befolyást csak a javaslat eredeti szövege lesz hivatva neutralizálni, kéri azért a módosító indítvány mellőzését. Az elnökség arra hívja fel a figyelmet, hogy ennek a módosításnak az elfogadása maga után vonja az 5000 lelken felül számláló egyházközségek paróchiális köreire tartozó, már elfogadott szabályzat ide vonatkozó pontjának a módosítását is. Jánosi Zoltán ennek az észrevételnek a következtében még nyomatékosabban reá mutat a gróf Tisza István módosításának elfogadása következtében bekövetkező fonák helyzetre, amikor a már elfogadott, megerősített szabályzat értelmében keresztülvitt alakulásokat vissza kellene csinálni. A közgyűlés mindennek ellenére szótöbbséggel elfogadta a módosító javaslatot.

A közalapi tőkesegély-bizottság javaslatához képest a bejött kérvények azzal adatnak vissza, hogy azok kellően felszerelve, november hó 1-ső napjáig lesznek újra beadandók.

A missziói ügyek tárgyalását a missziói bizottság jelentésének felterjesztése után veszi elő a közgyűlés. Mivel pedig ez még késik : a tárgysorozatnak valami 12 pontján kellett átugrani a tanácskozás menetének.

A vasárnapi munkaszünet tárgyában a közgyűlés megkeresi a konventet, hogy az italmérő helyeknek az ünnepnapokon való zárva tartása érdekében belátása szerint felterjesztést intézzen az államkormányhoz.

Az esperesi kar javaslatához képest a stólak, főként a temetési stólak rendezését a közgyűlés mellőzi. A mellőzés oka abban rejlik, hogy az egyházmegyékről annyira vegyes értelmű javaslatok kerültek fel, hogy azokba egységet hozni nem lehet.

Az alsószabolcsi egyházmegyéről a válópereknél a lelkészek tanúként való meg nem idézése tárgyában felkerült indítványra vonatkozólag a közgyűlés, mint hatáskörén kívül eső terrenumon, semmit sem tehet.

A tiszapolgári egyházközség iskolai építkezésre szükségelt államsegély tárgyában benyújtott kérvényét meleg pártolással terjeszti fel a közgyűlés a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz.

A Tiszanagyfalu és Rakamaz egyházközség között létesült szerződés a két első pont törlése mellett jóváhagyást nyert.

Örvendetes tudomásul vette a közgyűlés a békésbányai egyházmegye felterjesztését a nagyszeredi (Szredistye) egyház újra éledése tárgyában. Az ügyet Futó Zoltán jegyző egész történelmi menetében kimerítően referálta, úgy, hogy referádája ennek a sajátos egyház történetének a képét tárta fel a közgyűlés előtt. Érdekes, hogy Nagyszered anyaegyház volt, ilyen minőségének a megszűnését sehol, semmi egy-

házi hatóság nem mondotta ki, lelkészi állása mégis betöltetlen állott évtizedek óta, mert a hívek csak cseh-nyelvű lelkészt voltak készek elfogadni. Az egyházmegye mostani vezetőségének az érdeme, hogy a nagyszerediek erről az állásfoglalásról lemondtak s most készek magyar nyelvű lelkészt választani. A közgyűlés az eddigi intézkedések helyeslése mellett meleg érdeklődéssel s jó reménységgel várja a további fejleményeket.

A békésbányai egyházmegye felterjesztését a tanár- és tanító-presbiteriek választási időtartama kérdésében a zsinatelőkészítő-bizottsághoz terjeszti fel.

Ugyancsak a békésbányai egyházmegyéből több rendbeli lelkészi díjlevél került fel. A referens szerint a díjlevelek jóváhagyása nagy részt már korábban megtörtént, most a még elmaradtak ügye is el van látva.

Több egyházközség, sőt egy teljes egyházmegye folyamodott azért, hogy az egyházközségi közgyűlés szervezésének kötelezettsége alól mentessék fel. A közgyűlés a felmentést minden kérelmezőnek megadta.

Papp Lajos szentesi hitoktató lelkész önálló működési hatáskörben szolgálván, a közgyűlés megállapítja, hogy korpótlék jogosultsága fennáll.

A békésbányai egyházmegye kéri annak kimondását, hogy az egyházmegyei közgyűlésre utazók is vasúti díjkedvezményben részesülhessenek. Az ügyet pártolással terjeszti fel a közgyűlés a konventhez.

A gyomai Csath-féle peregyesség jóváhagyást nyert.

Tudomásul vétetett a szentesi paróchiális körök megalakítása.

A beregi egyházmegye a káplánok elhelyezésének jogát az esperesre kéri átruházni. Az egyházi törvények ezt a jogot kifejezetten a püspöknek tartják fenn, annál fogva a kérés nem volt teljesíthető.

Az érmelléki egyházmegye kéri annak az egyházkerületi határozatnak a megváltoztatását, mely az iskolás gyermekeknek a temetésre való járatását megtiltotta. A közgyűlés a korábbi határozatot, megnyugtató indokolás mellett fentartja.

A felsőszabolcsi és heves-nagykunsági egyházmegye a lelkészi korpótlék nyújtását törvényhozásilag sürgeti biztosítani. A közgyűlés a konventet keresi meg. (Köztudomású, hogy a törvényjavaslat már be van nyújtva a képviselőházhoz.)

Megerősítést nyert a felsőszabolcsi egyházmegye vagyonkezelési szabályrendelete. Az elfogadott szabályrendelet végleges szövegét nem ismerjük, de ha azonos a közrebocsátott javaslattal: azt a szerény észrevételt kockáztatjuk meg, hogy az efajta szabályzatokat nem lenne céltalan megerősítés előtt szakértőnek adni ki, mert okunk van állítani, hogy egy kis egyszerűsítés és korrektebb distingválás ennél a szabályzatnál is el kell volna.

Ugyanennek az egyházmegyének az egyházmegyei iskolalátogatók napdíj ügyének rendezése tárgyában felkerült előterjesztése a népiskolai tanügyi bizottsághoz létesített át. Mi ugyan azt tartjuk, hogy az ilyen kérdésben minden egyházmegye a maga anyagi erejéhez mértén rendezkedik be. Az egész egyházkerületre kötelező egyforma rendelkezést elképzelni is nehéz. A debreceni egyházmegye a saját

pénztárából az iskolalátogatóknak négy korona napidíjat ad s a meglátogatott iskola fentartója, az egyházközség hordozza a fuvar költségét. Több terhet zúdítani egy új címen az egyházakra nem lehet.

A révarányosi egyházközség a vegyes házások megfélemezésére kriminális szabályzatot hozott. Halottainak nem harangoztat, az úrvacsorát neki fel nem adja, a templomban a családi székekből a harangozó vagy egyházi (quasi új teremőr) közreműködésével a hátsó padba vezeteti stb. Égnek állott még a kopaszodó közgyűlési tagok hajaszála is erre a rideg, Kályini állásfoglalásra emlékeztető kalodás rendelkezésnek a hallattára. Az ügyet éppen *Futó Zoltán* jegyző referálta. Vas Mihály, a felsőszabolcsi egyházmegyétől megerősített szabályzatnak a védelmére kéri annak megerősítését. Hangsúlyozza, hogy Révarányoson lagymatag kezeléssel boldogulni nem lehet, nincs más fegyver, mely rendelkezésünkre állana, mint az erős kéz. Ha mindig a humanizmust állítjuk előtérbe: akkor mondjunk le a felekezetségről. Itt fegyelemre van szükség. S ha a presbiterium már határozott s az nem félt: itt sem kell félni a határozat megerősítésétől. Azonban az egyházkerületi közgyűlés bölcsesége, tapintata más nézetet volt, ami nem is törtéphetett másképp. Az egész határozatból csak annyit tartott megengedhetőnek, hogy a presbiterium esetről-esetre meghatározhatja, hogy halálesetkor megengedi-e a harangozást.

A Tiszabezdéd és Györke közt létrejött szerződés jóváhagyást nyert.

A zsúrki normal adókulcs ügye visszatételet az egyházmegyéhez, mert az esti dobszóval történt gyűléshívás szabályszerűnek nem mondható; a meghívás szabályszerűsége pedig sehol konstátálva nincs.

Felebbezés került a közgyűlés elé a técsői templomépítés kérdésében hozott határozat ellen. A felebbezés elutasított.

Válamennyi káplántartási segélyért benyújtott folyamodás kedvező elintézésben részesült.

A szatmári egyházmegye felterjesztést intézett az egyházkerülethez a szatmári és szatmárnémetii egyházközségeknek, mint a tanintézetet fentartó testületeknek egyházkerületi szavazati jog gyakorlása tárgyában. A dolog úgy áll, hogy jóllehet a szatmári gimnáziumnak, felsőbb leányiskolának és tanítónőképzőintézetének fentartási terhet a németii egyházközség a szatmári egyházközséggel egyenlő mértékben hordozza: a 3 szavazati jogot mégis a szatmári egyházközség élvezi és gyakorolja. A szavazati jogok újabb számbavételével a jegyzői kar már különben is meg lévén bízva: ezt a kérdést is oda utalja a közgyűlés.

Pécskán a fiókegyház leányegyházi minőségben Kispereghez csatlakozik. A közgyűlés örömmel veszi tudomást a fejlődésről s annak a reménységének ad kifejezést, hogy idővel Pécska anyaegyházzá fog szervezkedni.

Az újkenézi lakás ügyében hozott egyházmegyei határozat jóváhagyatott.

A révi missziói alapítvány ügye némi módosítás mellett nyert jóváhagyást. Általán véve, az alapítólevelek egyike-másika némi pótlást igényelt, különben nagy része helybenhagyatott.

A debreceni egyházközség presbiteriuma ügyészt kívánt választani. A presbiteriumban egyenlő voksot nyert Márton Imre és dr. Bacsó Dezső. Ekkor sors-

húzással döntöttek a kérdésben, mely a Márton Imre pártjának kedvezett. Ebben az ügyben felelősség került az egyházmegyére.

Az egyházmegye bírósága jóváhagyta a választást s a felelősséget elutasította. A sérelmes felek innen az egyházkerületre felelősséget helyeztek. Az egyházkerületi közgyűlés kimondta, hogy az ügy nem bíróság elé tartozik, hanem a közgyűlés elé. Ezenkívül, miután megállapította azt, hogy a sorshúzás alkalmával a két nevet tartalmazó lapnak kétségen kívüli szabályszerű kiállítására és a szavazó-urnába (egy kalap volt!) való behelyezése a sorshúzás előtt nem volt konstatació; sőt megállapította azt is, hogy a sorshúzás rendjén presbiteriumilag egyházi ügyvédnek kijelentett Márton Imrének testvére, dr. Márton Kálmán is részt vett a szavazásban, kinek részvétele ellen nem a rokonság révén, hanem azon a címen áll fenn a kifogás, hogy testvérevel közös ügyvédi irodát tart és így mint érdektárs, nem vehetett részt a szavazásban: a választást megsemmisítette.

A Csohány László és a hajdúnánási presbiterium felelőssége a vallásügyi segédlelkészi állás szervezése ellen elutasított.

Uzonyi Pál hajduböszörményi egyháztag az orgonaépítés kivételében felelősséggel élt. A közgyűlés az érdemi elintézkedést mellőzi, mivel időközben a kérdés másként oldott meg.

Dobó Sándor hajduböszörményi tanító beruházás tárgyában felelősséggel élt. A közgyűlés a végzést feloldja s további ellátásra a közigazgatási bíróság elé utalja.

A Kovács-alapítvány ügyében hozott s ide felelősséggel határozatot a közgyűlés az alapító-level rendelkezése alapján megváltoztatja.

Még néhány kisebb jelentőségű ügy ellátása után az idő előre haladta miatt is, a gyűlésezés erre a napra befejeztetett. Délben a közgyűlési tagok s több illusztris férfiú a főgondnok úr ő méltóságának voltak szívesen látott vendégei, jóval felül a százan. A pohárköszöntők árja nem eredt meg (jobb is így); 4-5 felköszöntő volt, első a vendéglátó főgondnoké vendégeiért, majd a püspöké a főgondnokéért, Karai Sándoré az elnökségéért. Lekötött figyelemmel hallgattuk a gróf Tisza István tiszteletbeszédét, mely az egyetemmel alakulás kérdésével mélyesen foglalkozott; közérdeklődés tárgya volt a Sütő Kálmán esperes bátyánk verses köszöntője is, melyben gróf Tisza Istvánt éltette.

Temetik az igazságot.

(Válasz Szendrey István urnak.)

Harminckilencen — és nem 42-en — állanak a sírnál. Köztük van 3 világi, s hozzá megyei hivatal viselő egyén, akiknek igazságérzetét a jelen esetben az szabályozza, hogy a „főispán is” credóban van. A többi 36 lelkész, de ezeknek a *fele* néző közönség, mert — tudunkkal — azok *elítélték ugyan a módot*, de az *igazságot* nem. De legyenek bármennyien is, a tény az, hogy *lelkészek*, — az eltemetett és feltámadt *igazság hirdetői*, az igazságért meghalt Krisztus papjai is — jobb meggyőződésük ellenére — beálltak a hantolók közé. Tudják jól, hogy amelyek megírtak,

mind igazak és ámenek, hogy azokból egy *utolsó betűt megcáfolni* nem tudnak, sőt, sőttebb... ép az bántja őket, hogy nagyon is a szívökbe markoltunk, hogy collisióba hoztuk az igazságra *felesküdt* harcost az — emberrel. Fájdalom, sokaknál győzött az „ember”, de az igazságot — úgy-e édes kollegám, te is hirdeted, ezt — „*emberek*” milliói se tudják eltemetni, még kevésbé azzal az általam profánul írt „nyelvöltögetéssel” lehurrogni.

Szinte képzelem, hogy miképen ámul-bámul a tájékozatlan olvasó közönség erre a bevezetésre. Ép mert sem az én gyűlési tudósításomból, sem a Szendrey kollegám „helyre nem igazításából” a t. közönség nem tud magának elbírálható történetet alkotni, időrend szerint kénytelen vagyok előadni, hogy mi is történt hát — Beregben.

Tisztújítás előtt állunk. Úgy gondolom, mindenkinek eminens joga, hogy azokra szavaz, akiket méltóknak ítél, nem csak, hanem követeljük magunknak, másokkal egyetemben, azt a jogot is, hogy az igazság mellett tehetségünk szerint tábor járjunk.

Ezen szempontból kiindulva, a tisztújítást illetőleg, appellálva paptársainknak az *önérzetéhez*, papi méltóságához, Triumvierk aláírással kiadtunk egy körlevelet, melyben állást foglaltunk szeretett esperesünk mellett, legjobb meggyőződésünk szerint ajánlottunk tanácsbírákat és egyházmegyei tisztviselőket és a harmadfélv előtt 1 szavazattal kisebbségben maradt Szabó Albert mellett törtünk lándzsát Várady Gyula ellenében.

Úgy gondolom, hogy benne senki sértést fel nem találhat, még csak „gorombaságot” sem, vagy ha igen, ha valaki sértve érzi magát, ha rágalmazunk, annak kérem, meg van a bírósága. Sajtóper, fegyelmi, amelynek során ránk bizonyítandó a hazugság, mind ezt értjük, elfogadjuk és állunk elébe. Annak a felfogásnak azonban, amely az igazsággal szemben az „illik — nem illik” álláspontjára helyezkedik, amely csak akkor hangoztatja azt, ha *önérdekeibe* nem ütközik és amely a *cáfolást* meg se kísérelve, egyszerűen lehurrogja az embert, mindennek ellene mondunk, ellene az igazságért meghalt Jézus nevében.

Bocsánat a hasonlatért, de velünk is hasonló történt azon a május 7-iki értekezleten, ha módjukban van, minket is kivittek volna bizonyára a Golgotára. Az esperes megnyitója után feláll egy „irástudó” és mélyes hallgatással a tények felett, egyszerűen kérdésbe teszi: „Mikép tetszik nektek?” Azok pedig felelnek: „Méltók a halálra!” Te pedig, édes kollegám, amikor veszed észre, hogy a „Nyilatkozatot” nem igen akarják aláírni, hogy sokan vannak, akik az igazságot nem akarják ily egyszerűen letaposni, előveszel egy másik *dorongot*, beállítod a csapdát és azt mondod, hogy „aki pedig alá nem írja, annak köze van a triumvirekhez...”

Mit mondana ahhoz az én kollegám, ha én megfordítanám ezt a dorongot és azt mondanám, hogy *akik pedig aláírták azt a nyi atkozatot, azok helyeslik a halábori solist*. De nem teszem, a sophistaságnak, a kombinációnak, a cortésiának ezt a módját meghagyom te néked. Csak arra a kérdésre kívánok megfelelni, hogy van-e nekem fogalmam az „illik és nem illikről?”

Igen is van, csakhogy mélyeségesen eltér a tiedtől.

P. o. Ha egy *gondnok* amiért az egyházmegye nem hajolt meg az ő véleménye előtt, ott hagyja a gyűlést, haza megy duzzogni, nem kíván a papjaival egy fedél alatt lenni: ez szerinted egy *gondnokhoz* illik, a papi önérettel teljesen megfér. — szerintem nem.

Ha az egyházmegye esperesét egy oly exponált helyen mint Munkács, kihagyják az áll. iskolák *gondnok-ságából* — és teszi azt a *gondnok* tudtával a *főispán-tanácsbíró*: ez is szerinted illik, a *gondnoki* és *tanácsbírói* esküvel szépen elférnek egy zsákban, — szerintem tűrhetetlen.

Hogy ha egy kedves vendéget, aki a te és gyermekeid érdekében is többet tett, mint ezer *főispán* és 100 *gondnok*, Beregben úgy fogadnak, mint ahogy fogadták, azt, aki szívünkhöz olyan közel áll, szerinted ez is így *illett*.

Szerintem nem, sőt mások, még azok szerint sem, akik ott voltak. Te nem voltál ott, hát ime meg-súgom neked, hogy azén 8 paptársamat ép oly mértékben bántotta a szegény, mint engem, sőt ők hecceltek engem a *tolragadásra*, amit meg is tettem volna azonnal, ha attól nem kellett volna félnem, hogy egyházmegyénk ezen szegényének a publikálásával pellengérré állítom szeretett vendégünket is. A különbség csak az, hogy a 9 pap közül 6 elfelejtett mindent, sőt *ezekután* aláírta a „Nyilatkozatot” is, amiből következik, hogy felháborodásuk egyszerű műfelháborodás vala. Én pedig és társaim nem, a megbocsátásban idáig nem megyünk, mert ettől már csak *egy lépés* van ahhoz, hogy ha találkoznék a mai időben egy Bach vagy Schmerling kibocsátani bizonyos „*pátenseket*”, te hajlandó lennél ezt is megbocsátani, az ellene felszólalót lesajnálni, „felettebb igaznak” mondani. Nem, édes kollegám! felettebb igazak nem volnánk. Mi egyszerűen csak appellálunk a beregi papságnak az *önérzetéhez*. Felettebb igazak nem volnánk, mert akkor el kellett volna beszélnünk azt is, hogy „*miért*” történt ama kedves vendég fogadása a képviselő, *gondnok* és *főispán tanácsbíró* nélkül oly szegényteljes módon. Remélem, hogy erre nem kívánod a feleletet?!...

Sütő Áron.

Öregek és ifjak.

A debreceni egyházmegye lelkészi értekezletén, Hencidán, május 21-én felolvasta Sinka Sándor egyházm. tanácsbíró.

(Folytatás.)

Szemedbe kacagnak, ha ma hangoztatod a régi tanítást: öreg ember előtt kelj fel! stb. A lelkésznek, aki szeretettel vezeti híveit, a tanítónak, aki odaadással, hűséggel oktatja a reá bizott csemetéket, nem ritkán nyilvános kigúnyolás, sőt pellengére állítás a bére; apáknak, kik fiaikért éltek-haltak, naponta tapasztaljuk, miként fizetnek rúthálátlansággal; anyákat pedig soha ki nem elégíthető fiak és leányok előbb vérig szípolyozva, kifacsart citromként dobnak el maguktól. De nem folytatom tovább, azt hiszem, hogy mindenkinek alkalma volt — skinek volna inkább, mint épen a lelkésznek — családi életünk bel-sejébe bepillantani; hozhat fel példákat akár legközvetlenebb környezetéből, példákat minden életkorból,

az ú. n. jobb körökből épúgy, mint, sajnos! népünk széles rétegéből.

■ Hosszas is lenne mindkét részről megcsinálni a számlát és az ellenszámlát, vádat s ellenvádat egymásra halmozva, melyek közül kétségkívül az ifjúságé lenne a hangosabb; hiszen az öregkor szokva van az e részről jövő fájdalmakat túrve elviselni, míg az ifjúság a meg nem értett és elnyomott szerepében szenvedéseit diadallal mutogatja fel.

Nem akarok bíraskodni abban, hogy melyik fél vádjai jogosultabbak; nem tudnék az ifjúsággal perlekedni, ha nem jár az öregek útján; de az öregkort sem tudnám megsérteni azzal, hogy vádjai alaptalanok. Az ifjúságról egyet biztosan tudok, még Horatiustól tanultam: „*Monitoribus asper*”, nem szereti, ha figyelmeztetik.

Nem is csuda, hiszen a természet úgy, mint az állatoknál, az emberi életben szigorú határvonallal nem jelöli ki azt a pontot, melyen túl az ifjú generáció vagy akarja vagy sem, saját lábán jár: itt hosszan tartó kríziseken át juthat el az ifjúság az önállósághoz. S talán az is egyik legfőbb oka e surlódásoknak.

Ezzel eljutottam tulajdonképeni tárgyamhoz, t. i. azt a kérdést próbálom megvilágítani, hogy mik az okai nálunk a két generáció közt lábrakapott feszültségnek és áldatlan békételességnek?

Ha röviden, pár szóval kellene jelölnöm a baj kútforrását, azt mondhatnám: az egyetemes társadalmi formák, megállapodások és megszokások tekintélye jóformán teljesen eltűnt szociális életviszonyainkból, de a szabad önuralomnak a bomlási processusból önként fejlődő újabb alakulatai még nem tudtak gyökeret verni erkölcsünkben és szokásainkban.

A múlt század végét jellemző mindent nivelláló és demokratizáló individualizmus még nem végezte be feladatát, romboló hatását még minden téren sajtóan érezzük. Forrongásban, bomlásban van egész társadalmi és közéletünk. Régi eszményeink, erkölcsi ideáljaink lassankint eltűnedeztek, tekintélyeink elhalványultak. Egyetemes emberi szempontjainkat mintha minden téren már-már elvesztettük volna: egymástól külön-külön szakadozva elaprózott individuális érdekekért küzdünk.

Se vallási, se tudományos meggyőződés nem köt bennünket. Se természeti, se társadalmi törvényt nem akarunk ismerni. Se isteni, se emberi tekintély előtt meg nem hajlunk. Gondolkodunk szabadon és függetlenül, úgy, ahogy nekünk tetszik: érzünk pillanatról-pillanatra másképen, ahogy épen jól esik, s járunk-kelekünk s teszünk-veszünk, ahogy egyéni szélszélyünk magával hozza. Ideges kapkodás és ötleteskedés uralkodik rajtunk s csak a perc szélszélye és alkalma mozgat legtöbbször bennünket. Vallási, társadalmi, állami, nemzeti együttélésünkben alig találunk egy-egy vigasztaló képet.

Talán ez aggasztó jelenségek nyomai sehol se láthatók és érezhetők jobban, mint épen egyháztársadalmi téren. Még csak jó félszázaddal ezelőtt is, kálvinista népünk nagy tömege az egyház hitében és iránta való engedelmségben élt; még az a kevés is, akit az ú. n. „felvilágosodás” szellője érintett, világnézetével ugyanazon talajon állt, az ész vallásának címe alatt subiective lényegileg ugyanazon gondolatokat sajátította ki, és az egyháznak is erre még

volt tere. De korunkban már szervezett tömegeket látunk, akik az ész, a tudomány nevében ostromolják, megingatják a hitet, megrendítik a lelkeket szabályozó s megnyugtató, vigasztaló vallásos érületet, sárba tiporják az egyház tekintélyét. A műveltek többsége sem igen érez bensőleg másképen; minden esetre, ha ugyan van nekik, az ő vallásuk sem egyházas.

Tagadhatatlan, hogy egyházunk az utóbbi zürzavaros időkben sokat vesztett külső tekintélyéből s hatalmának maradványai is, ott, ahol még fennállanak, pl. iskoláinkban, sajnos! nem ritkán arra szolgálnak, hogy az oppositiot táplálják, ahelyett, hogy az egyháziasságra nevelnének.

Mily más lehetett s mennyire különbözött ettől a kortól, melyben ma ifjúságunk él és nevelkedik, az a kor, midőn egy Berzsenyi eként fohászzkodott az ő Istenéhez, kit a böles lángesze föl nem ér:

„Buzgón leomlom színed előtt, dicső!
Majdan, ha lelkem záraiból kikél
S hozzád közelebb járulhat, ekkor
Ami után eped, azt eléri“.

Avagy az a kor, melyben a költő imádkozásra hívta fel gyermekét, a hitet tanítván, balzsamul, a szent igét vigasztalásul s a vallást megnyugtatóul hagyja rá örökül, mondván:

Mert szegénynek drága kincs a hit,
Túrni és remélni megtanít.

Majd ha látod, érzed a nyomort,
Melyet a becsület válla hord,
Megtíporva az erényt, az ést,
Míg a vétek irigységre kész
S a butának sorsa földi éden:
Álljon a vallás a mérlegen.
Kis kaesóid összetéve stb.

Ma már egészen másképen dalolnak s aligha nem jobban: hiszen Berzsenyi ma csak közepszerű költő, akinek hibáit a maturándus szokta korigálni... Arany vagy Tompa?... de a kor beteges agyának kritikáját nem akarom ismétetni. Inkább áttérek erkölcsi életünk rajzolására, mely pedig egyáltalán nem fog mutatni vigasztalóbb képet s hogy is mutatna, mikor a vallásos élet, az ő tápláló dajkája, kór-ágyon fekszik.

Erkölcsi világrendünkben, még pedig a társadalom minden rétegében az anárchia úzi bachanaliát. Dalokban dicsőítik az érzékiséget; magasztalják az

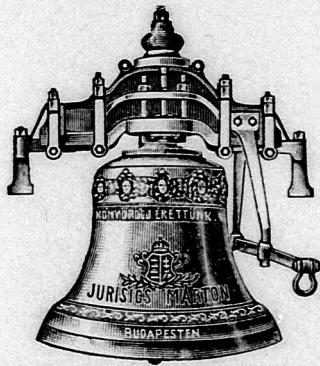
egyéni és állati ösztönt; a kicsapongásnak, a bűnnek, vétéknek se szeri, se száma; az idegélet decadentiában sínylik, bármint igyekeznek is testi sporttal segíteni rajta; folyton keressük az izgalmast, kedvtelve hajhászunk a szenzációt, mohó vággyal, bosszankodás nélkül nézzük végig a modern színművészet legszemermetlenebb darabjait. Aki nyitott szemmel jár-ke a városok utcáin, és vizsgálja a könyvboltok kirakatait s az ansichts-kártyákat, egy pillantást nem sajnál vetni a veres plakátokra, a mozis és egyéb mulatók csalogató reklámképeire; aki vásárokon vagy népünnepélyeken megfigyeli a kinematograf-, a biofon-színházak, a csepürágók korszerű mutatványait: az előtt a kor és társadalom bűneinek egész kimerítetlen bányája tárul fel. A napilapok chronique scundaleusei, a pikáns regények, a ponyvairódalom szennyes termékei annál nagyobb súllyal esnek a mérlegbe, mennél nagyobb a nyomtatott betű szugesztív ereje a nagy közönségre s fájdalom! köztők az ifjúságra is.

Ne mondja senki, hogy mindezekkel szemben az új társadalom a szociális érdekek hatatos ápolásával, társadalmi reformjaival, világújításával, a természet-tudományok biztos haladásával, a technika bámúlatos vívmányaival s a művészetek föllendülésével bő kárpótlást nyújt. Annak az ifjú generációnak, mely korunkban ezerféle könnyű úton juthat ezeknek a tüneteknek értékeléséhez, szemléletéhez, nem oly könnyű megőrizni a lelki egyensúlyt a szülei és egyéb fegyelmi és erkölcsi korlátok között megmaradni. Nem esoda, ha erkölcsi, képzelmi és gondolkodó képességeiben megzavarva, egyre békételenkedik s azokban ellenségét látja, akiket a kor, a tapasztalat és a viszonyok eléje korlátul rendelnek.

„Fecunda culpa saecula nuptias primum
inquinaverit et genus et domos“; — mondja Horatius a korabeli családi viszonyokról.

Sajnálatlial bár, de épúgy elmondhatjuk, hogy a század és a társadalom bűnei a mi családi tűzhelyeinket sem hagyják érintetlenül. A családi kör is olyan talaj ma már, amelyen a két generáció egymáshoz való viszonyát mérgező növények gyökerei buján növekednek.

Már fentebb rámutattam az ifjúság változott helyzetére a családban. Folytatásképp nem mondok új dolgot, midőn azt állítom, hogy a két generáció társalgási modora, hangja, tónusa a változott helyzetnek megfelelően valóságos pajláskodó stylusra változott. A „te“ megszólítás a szülővel szemben,

JURISICS MÁRTON

fúvó-, szerszám- és harang-felszerelő gyár.
Budapest, VI. ker. Rózsa-utca 51/53 szám.

Szállítok tiszta tömör hangú harangokat, Pozdech-féle forgatható öntőtyas koronával szerelve. Elvállalom kikopott csapoknak, csapágyaknak javítását. Készítek, fúvókat, kovács-tűzhelyeket, emelő-esigafejeket, láncos és csavaros esigákat, furógépeket, ülőt, satut, s minden e szakba vágó munkát. Mindenemű gépmunkát készítek rajz vagy méret után. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

gimnáziumi tanárok; Zarp János, Zarevucins Pál dobsinai ev. lélkész; Zatureczky Sámuel győri evang. tanító, Zayzon Ferenc székelyudvarhelyi református lélkész, Zayzon János nagyenyedi református tanár. Az eddig megjelent 129 füzet 29,240 író életrajzát tartalmazza. A készlet fogytán lévén, az I—XII. kötetek ára, egyes kötetek vétele esetére, kötetenként 50 koronára, az 1—109. füzetek ára pedig füzetenként 4 koronára emeltetett fel. Az I—XII. kötet, egyszerre való megvétele esetén, 480 koronába kerül. A XIII. kötet egyelőre 12 kor., a 110. és következő füzetek ára pedig füzetenként 1 korona marad. A megbecsülhetetlen értékű hatalmas művet jó lélekkel ajánljuk olvasóink szíves érdeklődésébe.

Magyar Világtalasz. A Földrajzi Társaság hatalmas vállalkozása javában folyik, hónapról-hónapra jelennek meg térképlapjai. Most éppen az V. füzet hagyta el a sajtót és ezek a térképlapok is beigazolják a hozzájuk fűzött, immár nagy várakozást. Tisztán olvashatóság, pontosság, a legújabb adatok, kutatások felhasználása jellemzi ezeket a térkép-lapokat és a művészi érzék, gondosság, mely elkészítésüket, kiállításukat jellemzi. Külföldi világhírű térképező vállalatok mellé emelkedett mint egy csapásra ezzel a vállalattal a kiváló magyar társaság és nagyon kedves az a meglepő ötletesség, amely mutatkozik munkájukban. A multkoriban a gyönyörű háromszin nyomású, magyar motivumos, művészi levelezőlapok, melyek a világtalaszt szimbolizálták, most pedig egy remek térképtartó mappát, — szintén hatalmas művészi szimbólikus rajzzal díszítve — mellékelt a térképlapok ideiglenes összegyűjtésére és megőrzésére keltének méltó meglepetést. —*yc.*—

KÜLÖNFÉLÉK.

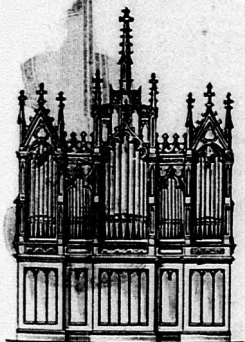
— **Kiss Ferenc ünneplése.** Az elnöki megnyitókön kívül ritkán fogadtak még beszédet nagyobb applausussal, mint Kiss Ferenc belmissziói tanár eskütételi beszédét. Új tanszékre hívatott el a kerületi elnökség és a kerület bizalmából. Azért állíttatott e helyre, hogy a belmisszió felől összekuszált kezdeményezések zűrzavarába rendet csináljon s tájékoztatást szerezzen. Természetes, hogy eskütétele alkalmával a legnagyobb figyelemmel fordult a közgyűlés tagjainak figyelmé felé és mindenki bizonyos programot vagy legalább nyilatkozatot várt tőle. A várakozásban nem csalódtunk. Mindjárt bevezető szavaival meg-

kapta lelkünket. Feszült figyelemmel hallgattuk szavait, amiknek minden tétel végén zúgó éljenzés adta meg a nyomatékát. Az éljenzést a világiak kezdték, az egyháziak folytatták s még a karzat is helyeselt. Nem ok nélkül történt ez a lelkes ünneplés és a tetzésnek ezen spontán megnyilatkozása. A közgyűlés ez alkalommal az élőkresztyénség neve alatt megindult mozgalom ellen foglalt nyilvánosan állást és bizonyosságot tett arról, hogy a régi hit és vallásos meggyőződés alapján áll. „Tudtam, hogy kitől tanultam”. Tudjuk, hogy míg Kiss Ferenc lesz a belmisszió tanára, a mi fiaink és theologusaink sem tanulnak hamis tudományt. Ezt jelentette a Kiss Ferenc ünneplése.

— **Az egyetemi építési bizottság értekezlete.** A debreceni egyetem építési bizottsága folyó hó 9-én, délelőtt 9 órakor Tóth Lajos miniszteri tanácsos elnöklésével értekezletet tart, amelyre Mandelló Gyula dr. jogakadémiai tanár, Mészáros Károly dr. miniszteri titkár, budapesti lakosok, továbbá Kovács József polgármester, Tóth Emil dr. tanácsnok és Borsos József h.-főmérnök, valamint a külső tagok: Kenézy Gyula dr., Baltazár Dezső dr., Degenfeld József gróf és Dicsőfi József meghívót kaptak.

— **Évzáró vizsgák a debreceni főgimnáziumban.** A helybeli református főgimnáziumban az évzáró vizsgálatokat a következő rendben tartják meg: Június 10., d. e. 11 órakor francia-nyelvi vizsgálat a VII. osztály termében; 12 órakor gyorsírási vizsgálat a VI. osztály termében; d. u. 4 órakor torna-vizsgálat a kollégium udvarán. Június 11. A VII. osztály vizsgálata egész nap az oratóriumban; az I. A) osztályé d. e., az I. B) osztályé d. u. a fizikai tanteremben. Június 13. Az V. osztály vizsgálata egész nap az oratóriumban; a III. A) osztályé d. e., a III. B) osztályé d. u. a fizikai tanteremben. Június 14., d. e. a IV. A) osztály vizsgálata az oratóriumban, a IV. B) osztályé a fizikai tanteremben. Június 16., 17. és 18. Magánvizsgálat és pedig június 16. és 17-én az I—IV. osztálybeli, június 18-án az V—VII. osztálybeli magántanulók vizsgálata. D. e. 8 órakor írásbeli, d. u. 3 órakor szóbeli vizsgálat. Június 20., 21. és 23—27. szóbeli érettségi vizsgálat. — Az osztályvizsgálatok naponként d. e. 9 órakor, d. u. 3 órakor kezdődnek. A közvizsgálatok ideje alatt a főgimnáziumi tanulók rajzai a rajzteremben megtekinthetők.

— **Felvétel a pápai református nőnevelő-intézetbe.** A pápai református nőnevelő-intézet (polgári leányiskola és tanítónőképző) internátusába június hó 25-ig lehet felvételért folyamodni. Az internátusi ellátás teljes díja 600 K, félkedvezményes díj 500 K, egész kedvezményes díj 450 K. Félkedvezményes

Alulírottak a legmélyebb tisztelettel bátorodunk a Nagytiszteletű lélkész és kántortanító urakat értesíteni, hogy a pécsi Angster S. és Fia, orgona- és harmonium-készítő cégtől megvásárolva, ismét Egerbe, önálló működésre térünk vissza. Ajánlkozunk a legújabb légnymatu pneumatikus esőrendszer szerint épült orgonák készítésére. Mindenemü orgonák átalakítását, javítást és hangolását mérsékelt árban és lelkiismeretes pontossággal teljesítünk. Orgonák jókarban tartását az ország bármely részében elvállaljuk. Teljes tisztelettel

Cseh István és Fia
orgona- és harmonium-készítők
Egerben,
Kovács János utca
19. szám, saját ház.

helyre szegénysorsú protestáns növendékek, egész kedvezményesre kizárólag dunántúli református egyházkerületbeli lelkész- és tanító-leányok vétetnek fel. Jeles előmenetelű tanulók tandíjelengedésben és különböző ösztön-, illetve jutalomdíjakban részesülhetnek. A 1. születési, 2. iskolai és (tanítónőképzőbe jelentkezőknél), 3. orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvények a nt. és tek. főiskolai igazgató-tanácsához intézendők s az intézet igazgatóságához Pápara küldendők.

— **Meghívó** Debrecen szab. kir. város szakirányú fiú-, nőiparostanone-iskolájának 1913 június 8-án, d. e. 10 órakor kezdődő, a Burgundia-utca 1. sz. iskolahelyiségében tartandó évzáró ünnepségére. — Műsor: 1. Megnyitó. 2. Ima a hazáért. Éneklí az intézet vegyeskara. 3. Ünnepi beszéd. Tartja: Petrovics Emil ipariskolai tanár. 4. Alkalmi költemény. Szavalja: Kóbori Aladár ipariskolai tanuló. 5. Fohász. Éneklí a nőipariskola növendékei. 6. Az állami-, az országos iparegyesületi jutalmak és iparkamarai kitüntető érme kiosztása. 7. Egy kitüntetett köszönete. 8. Búcsú az iskolától. Éneklí az intézet vegyeskara. — Midőn ez évzáró ünnepségen leendő, iskolánkat megiszteelő megjelenésre a t. közönséget szeretettel felkérem, vagyok Debrecen, 1913 május 27. az iparostanone-iskolai tantestület nevében mély tisztelettel *Csurka István*, igazgató.

— **A debreceni főreáliskola tornaversenye.** A helybeli főreáliskola e hó 8-án, vasárnap délután 5 órakor tartja évzáró torna-vizsgálatát. A vizsgálatnak különös érdekességet kölcsönöz az a körülmény, hogy versennyel fogják egybekötni, amelyen részt vesz a főreáliskolai ének- és zenekar. Előadásra kerül a többi között a „Karamelli” c. énekes bohózat zenekísérettel, mely már egyszer sikert aratott. A hangversenyt követi a tornaverseny, amely már a múltban is kedves szórakozása volt különösen a szülőknek. Arra való tekintettel, hogy jótékony cél érdekében: a reáliskola segítő egyesülete és ifjúsági zeneköre érdekében történik a hangverseny, igen alacsony — 50 filléres — belépti díjat kellett megszabni. A debreceni közönség, mely régóta ismeri az intézet jó hírnevét, remélhetőleg melegen fogja pártolni ezt a jótékony célt.

— **A Lorántffy Zsuzsanna-egyesület.** Nagy beszámolót vettünk, mely a budapesti Lorántffy Zsuzsanna-egyesület elmúlt évi működéséről mond el

adatokat és ad öröndetes hirt a híveknek. Ezeket az adatokat a következőkben foglaljuk össze. A *Lorántffy Zsuzsanna* egyesület az elmúlt évben 14 diakonissza nővérral dolgozott, cselédnevelő intézetében 7 növendékkal foglalkozott, vidéken 9 árva gyermeket neveltetett. Megalkotta a Lorántffy-Penziót a fővárosban magánosan élő nők, vidékről tanulni feljövő fiatal leányok keresztyén otthonául, melyben helyiséget adott az evangéliumi Leány-diákszövetségnek, nőtisztviselők körének, konfirmált leányok körének és a női bibliakörnek. Tizenegy helyen 700-nál több gyermeket tanított vasárnapi iskoláiban, család-utcai házának evangelizáló terme, mely 500 embert képes befogadni, kiesinynek bizonyul: a varró órák termeléseként 800 darab ruhaneműt osztottak ki; 75 család kapott élelmiszert, 65 család pénzbeli segélyt, legtöbbször egyik diakonissza személyes látogatása mellett. Kiadott két evangéliumi lapot: az *Olajágot* és az *Örömhirt*, kiosztott 48,000 darab traktátust. Évi bevétel 85 ezer korona volt, melyből 30 ezer tőketermészetű adomány az alapítványok növelésére ment s mégis kilencezer korona felesleggel zárult az ingó és ingatlan javakban kb. negyedmillió korona tőkével bíró egyesület. Nagy dolgok ezek atvámfiak férfiak. Annival nagyobb, mert ez az előkelő egyesület nem szemforgatással dolgozott és a Szabó—Varga-féle irány követőitől élesen elvált. A vidéken is egész iskolát csináltak a Lorántffyak. Szatmáron s másutt virágzó nőegyletek működnek e cím alatt. Nem tudjuk, hogy a fővárosi anyaegyesülettel állanak-e ezek némi összeköttetésben? Ha nem, úgy ideje volna megtalálni az együttműködés útját. Annival inkább, mert különösen úgy a fővárosi nagy mintá telep, mint a vidéki egyesületek hajói a vezetésben beálló változások folyamán könnyen az ellenkező vizekre kerülhetnek. Ez az eshetőség fenyeget a Böszörményi Jenő eltávazása folytán első sorban Budapesten. Az egyesület előkelő vezetői, akiknek annak idején nem az exaltált Szabó Aladár, hanem az egészséges irányú Gergely Antal volt a jelöltjük, több jeles vezér (Kiss Áron és ifj. Szilassi A.) elhunyt vagy eltávazása miatt is most már mintha megfáradtak volna. Az eddigi eredmények és az országos siker azonban nem indokolják ezt a lemondást. A Lorántffyak működése derék munka volt, a Bétánia megszerzése pedig csak

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadsereg szállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTÖHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

szerencsés vállalkozás. Legalább ez a nézete azoknak, akik ezt a fővárosban a két irány eddigi működését és sikereit elfogulatlanul vizsgálják.

— **Helyreigazításul** a paszabi lelkészválasztáshoz. Mélyen érzett lelki fájdalommal teszem e helyreigazítást, de meg kell tennem, mert ellenállhatlan erővel készlet a megnevesítható Igazság lelke. Azt közölte lapunk legközelebbi számában, akit a lelke rávitt erre a közlésre is, hogy a paszabi lelkészválasztás meghívás útján történt, a hívek egyhangú bizalma folytán, melyért aztán „szeretettel üdvözli ez alkalomból a derék paszabi híveket”. No hát, ha ilyen választásért is kijár „a derék híveknek a szeretetteljes üdvözet”, akkor be kell csukni minden papnevelő intézetet és piaci árverés alá bocsátani minden megüresedett parókiát. Mert biz ez a paszabi választás a legszemérmertlenebb nyílt adás-vétel tárgya volt, heteken át, dobszó útján is hirdetve, hogy akinek mi tetszik, ihatik napról-napra a koreszmában s ezt a fővezető őszintén el is ismerte az egyházmegye közgyűlése előtt, azon hozzáadással, hogy ő ezt a maga zsebére teszi. De mindenki tudta, hogy a leendő pap bőrre ment ez a több ezer koronát kitevő „egyhangú bizalom”, sőt a lelkészi fizetés egyedüli tárgya, a lelkészi földek hasznobérének kötelező leengedése is. Szóval: a leggyalázatosabb vásár. Én nem vádoltom a megválasztott ifjú lelkészt, de azt a magam papi hivatalának tisztességeért is ki kell mondanom, hogy ha tudja e választás szennyes dolgait és a papi tisztességnek csak egy szemereje él a lelkében, akkor nem lépheti át a paszabi parókia küszöbét. Legyen elég most ennyi, helyreigazításul.

Andrássy Kálmán.

— **A jövő iskolai év új hivatalosai.** E hét folyamán választották meg a kollégiumban képviselt intézetek jövő évi vezetőiket. Akadémiai igazgató lett *dr. Kun Béla*, az összes jelenlevő tanárok szavazatával. Theologiai dékán *dr. Erdős József*; jogkari: *dr. Tóth Lajos*; bölcsészeti *R. Kiss István*. Gimnáziumi igazgató maradt a régi, a tanítóképzőben azonban, amint értesülünk, szinte trónváltás készül. Nagy József igazgató, az intézet nagyérdemű vezetője megunta az adminisztrációval való vesződést és igazgatói tisztét letenni készül. Sajnálattal regisztráljuk e hírt és szívesen látnánk a régi helyen. Egyebekben az új hivatalosoknak sikert és jó egészséget.

— **Templomszentelés Budapesten.** Szentelést mondunk már mi is, ha avatást értünk is alatta, a budapesti új református (városligeti fasorbéli) templom felavatását. Június elseje volt ennek a napja, midőn az ó-német kályha stílusban épült templomban Baksay Sándorral imádkoztunk, Kovács Emil szép beszédét hallgattuk s a keresztelési, úrvacsorai szertartásokat első kezektől. Közönség volt elég és mellettünk egyszerű hívek mellett előkelő és fényes. De a templomból kint senki se maradt és ezt a körülményt kénytelenek vagyunk arra magyarázni, hogy a díszes kubista templom talán nagyon a város szélén épült. Az istentiszteletet kálvinista módon a Kölesey Hímnusza fejezte be, melyet emelkedett érzésekkel énekeltünk. Istentisztelet végeztével Baksay Sándor püspök végig nézte az egész építményt s a mellé épült kellemes tekintetű egyemeletes paplakot. Az ebben lakóknak és az Urházába kívánczókknak békességet és boldogságot.

— **A „Katholikus Népszövetség”** debreceni szervezete június hó 8-án, délután a Szepes-Telegdi sóstó parkjában szépségversennyel, világpostával, konfetti- és szerpentin esatával, kugliversennyel és táncal egybekötött nyári mulatságot rendez. — Személyjegy ára 1.20 K. Család-jegy (3 személyre) 3 K.

— **Nyilatkozat.** Nagytiszteletű szerkesztő úr! Szíveskedjék alábbi soraimnak becses lapjában helyet adni: A Debreceni Protestáns Lap folyó évi 22-ik számában Demjén Sándor neve alatt megjelent közleményre ezidőszertint annyit kell kijelentem, hogy *dr. Kovács István* szatmári református lelkész úr már a nyíltéri közleménynek a Debreceni Protestáns Lapban való megjelenése előtt más úton szerzvénytudomást a közlemény tartalmáról, a személye ellen irányuló sértések megtorlása végett megbízott a büntető feljelentés megtételével s én e megbízás alapján a feljelentést megtettem. Tisztelettel *dr. Harcsár Géza*, ügyvéd.

Felélős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Mukatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

A nagyváradai ref. tanítóképző-intézetbe való felvétel feltételei.

Az 1913—14. iskolai évben felvétetik az I. osztályba 30, a II. osztályban nincs üres hely, a III. osztályba 4 és a IV. osztályba 6 növendék.

Az I. osztályba felvételért folyamodhatnak 14. életévüket betöltött oly leányok, akik a felső népiskolának két osztályát, a polgári leányiskolát, a felsőbb leányiskola, esetleg leánygimnázium alsó osztályát sikerrel végezték.

A III. osztályba felvehetőek, akik kisededővónói oklevelet szereztek, vagy a felsőbb leányiskola, esetleg leánygimnázium hat osztályát elvégezték. Az ilyen növendékek az I. és II. osztály tárgyaiból különbözeti vizsgálatot tesznek. (Óvónőknél zongora helyett esetleg hegedű.) A különbözeti vizsga díja 20 kor.

A nagyváradai református tanítóképzőintézet igazgatótanácsához címzett folyamodványhoz mellékelendők: 1. születési anyakönyvi kivonat; 2. iskolai bizonyítvány a megelőző iskolai évről; 3. tiszti orvosi bizonyítvány; 4. himlőújraoltási bizonyítvány; 5. honossági bizonyítvány; 6. szülők vagyoni állapotát feltüntető községi bizonyítvány; 7. a családtagok számát feltüntető községi bizonyítvány.

Az így felszerelt folyamodványok az intézet igazgatóságához legkésőbb 1913 július 5-én, déli 12 óráig nyújtandók be. Az egész évi tandíj a járulékokkal együtt 81 korona. Ebből a beiratáskor 50 korona s február 1-én 31 korona fizetendő. Minden folyamodványhoz 45 fillér postabélyeg mellékelendő. Az intézeti internátusban 700 koronás, 600 koronás és 500 koronás helyek jönnek üresedésbe, amelyekre folyamodók az internátusi igazgatónőhöz címzett külön kérvényt ugyancsak 1913 július 5. déli 12 óráig nyújtsák be.

Nagyvárad, 1913 június 4.

Nagy Vilmos,
igazgató.

2949—1913. sz.

Pályázat.

A szatmárudivarii református lelkészi állásra pályázat hirdettetik. Fizetés: lakás és kerten kívül, földben, továbbá búza, tengeri, széna, fa és szolgáltatmányban, illetőleg ezek váltságában hivatalos megállapítás szerint: 897 korona 08 fillér. Kongrua 808 korona 18 fillér.

Pályázati kérvények — szabályosan szerelve a vonatkozó okmányokkal — Széll György esperes úrhoz Avasújváros (Szatmár megye) küldendők be június hó 30-ig.

Az állás azonnal elfoglalandó.
Debrecen, 1913 június 2.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázati hirdetés.

A nagylétai református egyháztanács pályázatot hirdet az üresedésben levő tanítói állásra.

Javadalom: Lakás, kert természetben. Egyháztól 248 korona készpénz, 2 öl tűzifa, értéke 60 korona, szalmafütesési váltság 70 korona, 10 kat. hold 613 □-öl fekete föld, 1 hold homoki föld értéke 500 korona. Tandíjpótló államsegély 450 korona.

Kötelessége: A presbyterium által reá bízott osztályok vezetése, ezidő szerint I—II. leány osztály. Továbbá a lelkész és kántor akadályoztatása esetén azok helyettesítése, kánonikus órákon az istentisztelet végzése. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Pályázati kérvények oklevéllel, vagy hiteles másolattal felszerelve július hó 6-ig a nagylétai ref. lelkészi hivatal címére küldendők.

Személyes megjelenés előnyös.

A megválasztott úti- és költözködési költségét az egyház fizeti.

Nagyléta, 1913 június hó 4-én.

Ref. egyháztanács.

Pályázat.

A viski református egyházban megürült negyedik tanítói állásra pályázatot hirdetnek.

Az állás javadalma: a) Tisztességes lakás kerttel.

b) Pénz az egyház pénztárából havi előleges részletekben 730 korona. c) Állami fizetésekiegészítés 200 kor. d) Hét öl kemény tűzifa helybe szállítva. e) Egyházi jegyzőségért és énekkar vezetésért 100 korona. f) Törvényes korpótlék az államtól.

Kötelesség az I. vegyes osztály tanítása, az egyházi jegyzőség, az énekkar vezetése és szükség esetén a kántor helyettesítése.

Az állás folyó évi szeptember 1-én elfoglalandó.

A pályázati kérvények folyó évi július 1-ig alulírottakhoz Viskre (Máramaros vármegye) küldendők. Pályázhatnak okleveles férfi-tanítók.

Kelt Viskén, 1913 június 3.

Peleskey Sándor,
ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Toronyórák

valamint palota- és épületi nagy órák berendezését a legelőnyösebben eszközli

Mayer Károly utóda

Müller János

első magyar toronyórágyar
gőzerő berendezéssel.

Budapest, VII., Thököly-
ut 52. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Telefon 292.

Telefon 292.

Központi

drogueria

Debrecenben, Piac-utca (Városház-épület).

Gazdasági és gyártelepek részére előírás szerint berendezett

mentőszekrények, kötszerek,

desinficiálószeresek, Creolin, Carbol,

mindennemű állatgyógyászati cikkek és műszerek. Sers és marha tápporok és Fluidek nagy raktára, ugy-szintén nagy választék mindenféle

gummiárukban, sérvkötőkben,

valamint fényképezéshez szükséges vegyszerekben.

Telefon 292.

Telefon 292.

VILLÁMHÁRITÓKAT,
villanyvilágítást, villany motorokat, vil-
lanybiztonsági készülékeket, villany-
csengőket.

Távirdai és telefon felsze-
reléseket, az összes rend-
szerű motorokat, trans-
missziokat, gazdasági gé-
peket, malom berendezé-
seket, automobilt, minden
rendszerű világítást, für-
dőszobák és closett be-
rendezéseket készít, sze-
rel és javít :-: :-: :-: :-: :-:

VEISZBERGER MIHÁLY
műszerész Debrecen, Széchenyi-utca
27. szám. — Telefon 10—65. Telefon.

Nyári ruháit tisztítsassa Wacha Róbert

ruhafestő és vegyítisz-
tító gyárában Simonffy-
utca 55. szám alatt.

Tavaszi, nyári árjegyzék kivonata

Neumann M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiu- és leánykaruha üzletéből

Egysoros sacco-öltöny

tartós, jó, angol divat cheviotból,
divatos minták 38.—, 44.—, 52.—,
58.—; Valódi kék cheviotból 44.—,
48.—, 60.— K-ig; Csíkos divat-
kamgarnból, pótol mérték szerinti
rendelést 66.—, 70.—; 84.— K-ig.

Teljes Ferenc József-öltöny
finom fekete meltonból 86.— K.

Jaquet és mellény

fekete Himalaya-cheviotból, leg-
divatosabb facon, 66.— korona.

Egyes fekete dosking nadrág

17.—, 24.— koronáig.

Divat-nadrág

kamgarnból, 16.— K-tól feljebb.

Felöltő

divatos angol sávós vagy kockás
cheviotból, bélés nélkül, harang-
szabas 36.— koronától feljebb.

Eredeti angol eső-köpeny

drapszinű gummisszövetből, alló-
mell, Raglán ujjakkal 50.— kor.

Felöltő

félbő, mérsékelt haranggal és sar-
kos bevágással, hosszú facon, kéz-
elő hajtókával v. anélkül, egyszínű
szürke Shettland 32—60, K-ig sá-
vos angol Honespun 40—70 K-ig,
doublszövetből 48—90 koronáig.

Körgallér rövidebb és hosszabb.

Turista-, vadász-, sport-, kerékpár
gallér csuklyával v. anélkül, zsolnai
loden, minden színben 28—32, viz-
hatlan teveszőr 26—32—36, zsolnai
és angol divat cheviot 28—36—40.

Felöltő ifjaknak 12--16 évesig

Bluzos kosztüm

kék cheviot 20 K, szürke vagy
drapp divatszövet, csinos minták
selyem esokorral 16 K-tól feljebb.

Vadász-kosztüm, iskola-kosztüm, kétsoros felöltő

6—15 éves leánykáknak, angol
divat cheviotból, bélés nélkül 30 K.

Egybeszabott ruhácskák

3—10 éves leánykáknak kék kam-
garn-cheviotból, elől üregránccal,
sima hátulja, alul plissével, matröz
gallér, fehér sujtással, arany gomb
lakóval 28 koronától feljebb.

Norfolk kosztüm

mellénnyel 9—15 éves fiuknak,
célszerű kockás vagy divatos szö-
vetekből nadrág pánttal vagy térü-
nadrág 32 koronától feljebb.

A Nagytiszteletű lelkész urak és a n. é. uri közönség b. figyelmét felhívom 20 éves törv. bejegyzett ..

FÉRFI SZABÓ

cégemre (üzletemre), melyben a leg-elegánsabb angol és magyar divatu uri ruhákat, papi palástokat és fővegeket, sikkos vasuti és katonai egyenruhákat készítek.

Tartalékos tiszték, tisztjelöltek és egyéves önkéntesek teljesen előírás szerint lesznek felszerelve.

++ Teljes tisztelettel ++

Prelovsky András
papi, egyenruha és uri szabó
Debrecen, Kossuth-u. 4.

HA OLCSON

(partieban) akar vásárolni

: közel a vonathoz :

uri, női divat, rövidáru, bluz, pongyola, gyermek-ruhaszövet, delain, kreton, ernyő, harisnya és fűzőkülönlegességeket állandó alkalmi árban kaphatja

REICHMANN

DIVATÁRÚHÁZÁBAN
DEBRECEN, PIAC-UTCA 85.

a Royal-kávéházzal szemben.

Egyházi tisztviselők külön árkedvezményben részesülnek. — Kívánatra mintákat küldünk bérmentve. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Tintner J. E.

kaucuk- és fémbélyegző-gyár és véső műintézete Budapest IV. Kigyó-tér 5 sz.

Készít mindennemű címtáblákat zománcból, sárga- és vörösrézről, horgany és rézöntvényből raktáron tart számozó és keletjelző bélyegzőket. Zománc táblákat mindennemű felirattal. Zománc és vésott számokat. Pleh chablanokat bélyegző, vánkásokat és bélyegző festéket, ugyszintén kimoszhatatlan ruhajelző tintát fehéreműek jelzésére. :: :: :: ::

BUTOR

részletre és készpénzért igen jutányos árral kapható **Kovács Mihály** butorraktárában **Budapest, VII., Óvoda-u. 44.** (Garay-tér sarok). E lapra hivatkozók 10. százalék árengedmenyben részesülnek.

BURG IZSÓ

FÉNYKÉPÉSZETI, FESTÉSZETI ÉS
> FÉNYKÉPNAGYÍTÓ MŰTERME <

DEBRECEN, KOSSUTH-U. 24.

Műtermemben készülnek minden e szakmába vágó fényképek, ugymint fényes és matt képek, pigment, gummi, Platinotypia, a legkisebb képről életnagyságu nagyításig. 000000 KÜLÖNLEGESSÉGEK: Külső csoportokban, gyermekfelvételekben, menyasszonyi képekben. Ujdonságok színes levelező lapokban. Felvételek kívánatra háznál is eszközöltetnek.

Bejelentett felvételek este villanyvilágítás mellett eszközöltetnek.